

961021-5

Filosof se tedy na prvním místě musí tázat, jaké místo má v tomto setkání dvou pro Evropu rozhodujících tradic právě Ježíš, rozumí se „historický Ježíš“, Ježíš jako osoba, jako Izraelec, který se narodil v Římě okupované zemi, v níž byla ještě krvavě živá zároveň „náboženská“ a zároveň „politická“ vzpoura proti cizí nadvládě, která byla poměrně nedávno rozdrčena a která měla zanedlouho znovu vzplanout, a to s ještě děsivějšími následky. Od tohoto příliš konkrétního zarámování dobou, které bylo v *Credu* shrnuto např. ve slovech „trpěl pod Pontským Pilátem“, budeme nyní metodicky odhlížet, asi tak jako odhlížíme třeba od Aristotelovy kolaborace s Makedonci, když chceme porozumět jeho filosofii, nebo když posuzujeme filosofickou hloubku (či spíše mělkost) filosofie Voltairovy nebo Rousseauovy a necháváme metodicky stranou, jaký význam měli oba pro přípravu Velké francouzské revoluce. (Víme přece, jak byl Ježíš nejednou ve své době obviňován z nedostatečného odporu proti římské nadvládě, nebo jak byl ve své době, ale zejména také mnohem později chápán jako velký odbojník [a snad i zbojník] a revolucionář.)

Na tuto otázku podám hned odpověď, abych se mohl tázat dál. Proto prosím, abyste tuto odpověď vzali takřikajíc „na úvěr“, protože se k ní budeme muset vrátit. To dělá filosof nejen často, ale dokonce zásadně: kdykoliv se filosof táže, nebo dokonce dává na nějakou otázku odpověď, tj. kdykoliv filosof učiní nějaký krok, musí se zastavit – buď hned, nebo alespoň dodatečně později – a začít přezkoumávat povahu tohoto svého kroku, zejména pak přezkoumávat nevyslovené a diskurzivně, vůbec zřetelně nemyšlené předpoklady tohoto kroku. Patočka zdůrazňoval, že v tom se filosofie právě liší ode všech odborných věd. Zatímco vědy pokračují ve své odborné práci především tak, že k dosavadním poznatkům přidávají další, a jen občas jsou nuceny ve svých poznatcích udělat nový pořádek, filosofie postupuje kupředu, když couvá. – Tedy zpět k slíbené odpovědi. Ježíšovo místo v onom zmíněném rámci historického setkání a počínající synkreze až syntézy obou hlavních tradic, hebrejské a řecké, je mimořádně významné tím, že Ježíš představuje na jedné straně vyvrcholení určité starozákonní tradice (stručně ji označme jako prorockou) v momentě, kdy ještě nemůžeme najít žádné závažné známky vlivu řeckého, resp. helénistického teoretického myšlení. Rádl to po mém soudu neobyčejně trefně vyjádřil (*DF I*, 277): „*Světoborné učení, nejhlubší ze všeho, co známe, a je zcela prosté theorie!*“ Rádl to ovšem poněkud problematicky rozšiřuje na evangelia vůbec: „*Evangelia neznají ‚theorie‘ ani v řeckém, ani v moderním slova smyslu...*“ (dtto, 276). Tady musíme provést opravu, a to za pomoci ze strany theologie, přesněji ze strany určitých, k tomu cíli dobře vybraných theologů. Ještě předtím si však pomůžeme odkazem na některé rovněž k tomu cíli vybrané filosofy.

(Písek, 961021-5.)